

שעור+תרגיל, תואר ראשון, 3+1 ש"ס
סמסטר ב' תשע"ח (2018)
יום ד', 15:45-18:15, נפתלי 003

אוניברסיטת תל אביב
הפקולטה למדעי החברה
בית הספר למדע המדינה, ממשל ויחב"ל

מבוא למינהל ומדיניות ציבורית (1800-1031)

מרצה: ד"ר רוני מנדלקרן
ronen.mandelkern@gmail.com
שעת קבלה: נפתלי 532, יום ב' 30:12-11:30 (במהלך הסמסטר; בתיאום מראש בחופשות)
ניתן לתאם שעות קבלה נוספות במייל

גב' עדי כהן עגן
adicohenogen@mail.tau.ac.il
תרגילים: ד', 15:00-14:15, 15:00-16:15, נפתלי 208
שעת קבלה: יום ג' 30:14-13:30, נפתלי 533 (חדר מתרגלים)

מר יובל הירשהורן
yuval.hirsh@gmail.com
תרגיל: ה', 15:00-14:15, נפתלי 206
שעת קבלה: יום ה' 00:14-13:00, נפתלי 533 (חדר מתרגלים)

כללי ומטרות

הקורס יעניק יסודות לניתוח פוליטי של המינהל הציבורי והמדיניות הציבורית. חלקו הראשון של הקורס ידון בשאלות מרכזיות ששואלים חוקרי מדע המדינה באשר למינהל הציבורי: מהו המינהל הציבורי ומהי ההיסטוריה של התפתחותו, מהם תפקידיו וערכיו של המינהל הציבורי, מהם מאפייני המינהל הציבורי במדינות שונות ובתקופות שונות ומהם היחסים הרצויים והמצויים בין המינהל הציבורי וגופים אחרים במערכת הפוליטית והשלטונית, בעולם ובישראל. חלקו השני של הקורס יתמקד בניתוח פוליטי של מדיניות ציבורית, ובמסגרתו נעסוק בגורמים המשפיעים על העיצוב והיישום של מדיניות ציבורית לפי גישות תיאורטיות שונות.

סטודנטים שיעמדו בהצלחה בדרישות הקורס:

- יכירו ויבינו מושגים מרכזיים בחקר המדיניות הציבורית והמינהל הציבורי
- יבחינו בין "מודלים" שונים של מינהל ציבורי, בעולם ובישראל, ויכירו את המאפיינים המרכזיים שלהם
- יכירו גישות תיאורטיות שונות לניתוח מדיניות ציבורית ויוכלו להשתמש בהן באופן מושכל.

חובות הסטודנט/ית ומבנה הציון

1. נוכחות והשתתפות פעילה בשיעורים ובתרגילים והגשת תרגילים (20%). יש להגיע מוכנים – בדגש על קריאת הטקסטים – לשיעור ולתרגיל ולהכין כראוי מטלות שיינתנו במסגרת התרגילים. הציון על המטלות הללו הוא עובר/לא עובר והנחיות מפורטות לגביהן יינתנו במהלך השיעור והתרגיל.
2. מבחן אמצע (19%). המבחן יתקיים ב- 9/5/2017 בזמן השיעור. המבחן יקיף את המושגים והסוגיות המרכזיים בנושא המינהל הציבורי, בהם נעסוק בחלק הראשון של הסמסטר. הנחיות מפורטות יינתנו במהלך השיעור והתרגיל.
3. מבחן מסכם (61%). המבחן יקיף את כל חומרי ההרצאות ואת כל חומרי קריאת החובה בקורס.

שימו לב: לא ניתן יהיה לקבל ציון בקורס במקרה של אי הכנת יותר משתי מטלות (או קבלת ציון לא עובר) ו/או במקרה של היעדרות לא מוצדקת מיותר משלושה תרגילים.

רשימת השיעורים והקריאה לקראתם

הקריאה לקורס תתבסס בעיקרה על הספרים הבאים (כל חומרי הקריאה נמצאים על ה-moodle):
ניסים כהן ושלמה מזרחי, *מבוא למינהל וניהול ציבורי (כרכים א' + ב')*, האוניברסיטה הפתוחה 2017.
דוד נחמיאס, אורי ארבל-גנץ ואסף מידני, *מדיניות ציבורית: יסודות ועקרונות*, האוניברסיטה הפתוחה 2010.

יצחק גל-נור, *מינהל ציבורי בישראל: התפתחות, מבנה, תפקוד ורפורמות*, אקדמון 2007.

Cairney, Paul. *Understanding Public Policy: Theories and Issues*. Palgrave Macmillan 2012.

Dodds, Anneliese. *Comparative Public Policy*. Palgrave Macmillan 2013.

שבוע 1 – מבוא – 7/3/2018

- במה עוסק המחקר הפוליטי של מדיניות ציבורית ומינהל ציבורי?
- מהו "ציבורי" וכיצד תפיסות שונות אודות "הציבורי" מכתיבות גישות מחקריות שונות?
- מהו ההבדל בין מחקר "נורמטיבי" למחקר "פוזיטיבי" במנהל ומדיניות ציבורית?
- מה צריך לדעת ולעשות בכדי להצליח בקורס הזה?

שבוע 2 – מבוא למינהל ציבורי – 14/3/2018

- מהי ההיסטוריה של התפתחות המינהל הציבורי? מהם התנאים שבהם צומחים מינהלים ציבוריים?
  - מהם הארגונים שכוללים ב"מינהל הציבורי" ומהי חלוקת התפקידים שהם מקיימים ביניהם?
  - מהם ערכי היסוד של המינהל הציבורי וכיצד הם משפיעים על מעמדו הפוליטי?
- קריאה לשיעור: כהן ומזרחי כרך א' 37-39 (מהו המינהל הציבורי), 61-78 (היסטוריה של המינהל הציבורי ושל חקר המינהל הציבורי), 95-122 (המינהל הציבורי בישראל), 310-315 (מקורות העוצמה של הביורוקרטיה)

שבוע 3 – ביורוקרטיה והמודל הובריאני של המינהל הציבורי – 21/3/2018

- מהו ההיגיון הבסיסי של המודל הובריאני של המינהל הציבורי?
  - מהם המאפיינים המרכזיים של המודל הובריאני של המינהל הציבורי?
  - מהם הבעיות והחסרונות של המודל הובריאני?
- קריאה לשיעור: כהן ומזרחי כרך א' 272-267 (המודל הובריאני), 297-282 (ביקורת הפרדיגמה הביורוקרטית + תחלואי הביורוקרטיה)

שבוע 4 – רפורמות במינהל הציבורי והניהול הציבורי החדש – 26/3/2018 (שימו לב – השיעור מתקיים ביום שני שלפני חופשת פסח ולא ביום רביעי)

- מהו הניהול הציבורי החדש וכיצד הוא אמור לתת מענה למגבלות המודל הובריאני?
- מהן הבעיות והחסרונות של הניהול הציבורי החדש?

קריאה לשיעור: כהן ומזרחי כרך ב' 239-199, 270-252 (ניהול ציבורי חדש והפרטה)

*** בתאריך 11/4/2018 לא יתקיים שיעור; השיעור החסר יוחזר ב- 17/6/2018 ***

שבוע 5 – המינהל הציבורי והפוליטיקה – 25/4/2018

- האם המינהל הציבורי צריך להיות כפוף למערכת הפוליטית או אוטונומי ביחס אליה?
- מהם הם המודלים העיקריים של יחסי מינהל ציבורי/מערכת פוליטית במדינות שונות?
- מהם הם המודלים העיקריים של יחסי מינהל ציבורי/מערכת פוליטית בגופים מדינתיים שונים?

קריאה לשיעור: **כהן ומזרחי כרך א' 196-183** (הדיכוטומיה בין המינהל והפוליטיקה וביקורת הדיכוטומיה), **201-222** (דגמים של שירות המדינה)

שבוע 6 – מבוא למדיניות ציבורית – 2/5/2018

- מהם התחומים העיקריים של המדיניות הציבורית וה"סוגים" העיקריים שלה?
- מהו תהליך המדיניות ומהם הכלים העיקריים שבאמצעותם מיושמת מדיניות ציבורית?
- מהם ניתוח "נורמטיבי" וניתוח "פוזיטיבי" של מדיניות ציבורית?

קריאה לשיעור: **Cairney, chapter 2**; **נחמיאס ושות' 135-125** (גישה תהליכית וגישה רציונלית), **225-290** (כלי מדיניות וסיווגי מדיניות)

שבוע 7 – מבחן אמצע – 9/5/2018

שבוע 8 – ניתוח נורמטיבי של מדיניות ציבורית – 16/5/2018

- מתי מדיניות ציבורית היא "רצויה" או "בלתי רצויה"?
- מהו "כשל שוק" ומהם כשלי השוק העיקריים?
- מהו "כשל ממשלה" ומהם כשלי הממשל העיקריים?
- כיצד ניתן להתמודד עם כשלי שוק וכשלי ממשל?

קריאה לשיעור: **יעודכן במהלך הסמסטר.**

שבוע 9 – ניתוח פוזיטיבי של מדיניות ציבורית: גישות ממוקדות-אינטרסים – 23/5/2018

- מהם "אינטרסים" ואיזה סוגים של אינטרסים משפיעים על הפוליטיקה של המדיניות הציבורית?
- מהם ההבדלים בין גישות שונות ממוקדות-אינטרסים?

קריאה לשיעור: **Dodds, chapter 8 (189-212)**; **רשות: נחמיאס ושות' 172-150**

שבוע 10 – ניתוח פוזיטיבי של מדיניות ציבורית: גישות ממוקדות-רעיונות – 30/5/2018

- מהם "רעיונות" וכיצד הם משפיעים על קביעת מדיניות? מהן ההבחנות העיקריות בין סוגים שונים של רעיונות בהקשר של ניתוח מדיניות?
- מיהם השחקנים הפוליטיים בהם מתמקדות ניתוח רעיוני של מדיניות ציבורית?
- מהן "פרדיגמות מדיניות" ומהי "למידת מדיניות"?

קריאה לשיעור: ("policy windows.."): **Dodds, chapter 9**; **רשות**; **Cairney 220-232 (not including**

שבוע 11 – ניתוח פוזיטיבי של מדיניות ציבורית: גישות ממוקדות-מוסדות – 6/6/2018

- מה הם מוסדות ומה הם מוסדות פוליטיים?
- כיצד מוסדות פוליטיים "מתווכים" אינטרסים?
- כיצד מדיניות ציבורית "מבנה" אינטרסים? ("משובי מדיניות" - קבוצות חברתיות, עובדים ואיגודי עובדים, ארגונים)
- האם הגישות המוסדיות יכולות להסביר לנו שינויי מדיניות? (משובי מדיניות שליליים, תהליכי שינוי הדרגתיים)

קריאה לשיעור: **Dodds, chapter 10**; **רשות**; **Cairney 69-84**.

שבוע 12 – ניתוח פוזיטיבי של מדיניות ציבורית: הגישה התוספתית והשפעות מבניות – 13/6/2018

- מהי "הגישה התוספתית" ומה הן הנחות היסוד שעומדות בבסיסה?
- מהן "השפעות מבניות" וכיצד הן משפיעות על המדיניות הציבורית?
- מהו הקשר בין הגישה התוספתית וניתוח השפעות מבניות?

קריאה לשיעור: **נחמיאס ושות' 180-188** (הגישה התוספתית); **Cairney 6 (111-124) (not including** ; **רשות**; **Cairney, chapter 5 (94-104) (not including** **“the policy process as a complex...”) & “incrementalism – is it a universal...”**

שבוע 13 – ניתוח פוזיטיבי של מדיניות ציבורית: מודלים משולבים – 17/6/2018

- מודל "הזרמים המרובים" של קינגדון **Cairney 232-242**
- קואליציות ייצוג **Cairney 200-214**
- שיווי משקל מופרע וקביעת סדר יום **Cairney chapter 9 (175-192, not including** **“the generalizeability...”**